

2:o Lägenhet i värde af 15 (12?) tusen mark belånas i allmänhet till endast 1/3 del af värdet; dock må Direktionen i samråd med Länekomité, der skäl förekommer, öka eller minska detta lånebelopp.

3:o Äfven för lägenheter utöfver sagde värde är det i Reglementet Direktionen medgifvet, att der Föreningens säkerhet sådant påkallar, i samråd med Länekomité nedsätta lånebeloppet under halfva värdet.

10 **65 I UUSI SUOMETAR FÖR DEN 5 DENNES ...**
Morgonbladet n:o 259, 8. XI 1875

I Uusi Suometar för den 5 dennes läses en väl skrifven artikel, »Suomen pankki ja mynttilaitos», i dagens fråga: bankstyrelsens förslag, att utmyntning af silfver för enskildas räkning borde inställas. Författaren anser sig kunna upplysa, att likväl herrar bankfullmäktige icke tillstyrkt förslaget, utan endast vilja öfverlemna affärens handhafvande åt det nya statskontoret – i öfverensstämmelse med det allmänna sträfvet hos denna auktoritet, att befria vederbörande från allt ansvar och besvär för statsverkets penningtransaktioner.

20 Uusi Suometar fattar frågan ur den enda rätta synpunkten, hvad banken angår. Vid banken vinna på diskontering af utländska vexlar mera än penningställningen i utlandet tillåter, måste den bereda sig på, att trassenterna införa silfver till myntning. Finner sig åter banken häraf generad, må den höja sin diskontkurs, så att silfverimporten icke lönar sig. Nödvändigtvis måste banken i sammanhang härmed höja vixelkursen, tills vederbörande finna sin uträkning vid att åter uttaga och exportera silfver. Finlands bank har i afseende å inkasseringen från och remitterandet till utlandet en så dominerande ställning, att vid 30 sagda rörelse vederbörande trafikanter på utlandet af densamma skola befinna sig föga hugnade. Banken kan på rörelsen ingenting förlora. Ty risken och kostnaden för silfvertransporten lemnar den tillräckligt utrymme att på vixelkursen taga sin vinst, vida öfverstigande den ringa ränteförlusten på ett par trehundra tusen mark silfver i hvalfvet.

Klart visar också Uusi Suometar, huru falsk den inbillning är, att landets mynt skulle försämrans, derigenom att silfrets värde i förhållande till guldets nedgår, äfvensom den, att Finlands bank skulle förmå hindra detta fallande – »lika litet», säger bladet, »som vattnets i hafvet stigande eller fallande».

40 Sagda inbillning torde hafva sin grund deri, att då t. ex. Preussiska thalerns parikurs varit ungefär 3 m. 75 p., man tycker, att pari-kursen för tyska riksmarken borde vara 1 m. 25 p. När nu banken måste hålla sin kurs på riksmarken derutöfver, men för våra markstycken icke kan erhålla ett häremot svarande pris, så menar man, att vår mark förlorat i värde. Man glömmar, att kursen nu gäller tyska guldmarken, ehuru visst anticipationsvis, emedan först med 1876 guldmarken blir tyskt riksmünt. Mot guldets i denna har silfret i vår mark nedgått, men jemt lika mycket, som silfret i preussiska thalern. Skilnaden är blott 50 den, att den senare i Tyskland går med tvångskurs, tills den blifvit aflyst.

Hvad guldets och silfrets inbördes värde angår, så är det ett faktum, att guldets värde öfverhufvud fallit, silfrets stigit, och är det just detta förhållande, som t. ex. i Tyskland föranledt öfvergången till guldmüntfot, hvilket exempel några småstater följt, om med skäl eller icke – derom tvifla de lärde. Denna öfvergång och kanske andra förhållanden

dertill hafva förorsakat, att silfvervärdet åter något fallit – antagligen endast temporärt. Ty den allmänna gången är den, att guldets värde faller, emedan det numera fås i vida större kvantiteter än silfret. Guldmyntfoten oakadt, kommer det dagliga cirkulationsmedlet i alla länder att utgöras af banksedlar och silfver. Förr eller senare måste väl de stora stater i Europa, som nu lefva endast på papper, återvända till metalliskt mynt. – Nordamerikas förenta stater likaså. Och den yttersta Orienten lärer väl länge fortfara att rata guldmyntet. Vår bankstyrelse torde därför hafva god utsigt att framdeles befrias från sina närvarande bekymmer.

10

Men detta derhän. Saken opartiskt sedd, måste det väl medgifvas, att vår lagstiftning i ämnet är oformlig.

Att vi hafva eget myntverk, är en sak, hvaraf förtjensten får helt och hållet tillskrifvas framlidne friherre Langenskiöld. Företaget mötte på sin tid mycket motstånd och klander. Antagligt är också, att vi för billigare pris skulle kunnat få vårt behof myntadt i någon utländsk myntverkstad. Så orätt sade man icke heller, att sedan första behofvet blifvit fylldt, myntverket skulle få fläcka elden under sin ångpanna. Saken har dock äfven andra sidor, som gjorde och ännu göra inrättningen önskvärd.

20

Men antagom, att den, såsom lätt kunnat hända, icke funnits. Huru hade då herrar X. Y. Z. velat häfda sin förmenta rätt, att få sitt silfver myntadt? Föga nog skulle hvarken statsverket eller banken åtagit sig att skicka deras säskålar och tandpetare till utlandet, för att förvandlas till markstycken.

Men då nu en gång ett myntverk fanns, och det dertill var en fördel för banken, att få silfver, utan att med kostnad hemta det från utlandet, så tilläts hvar man och qvinna att låta förvandla sitt silfverförråd till markstycken. Under missväxtåren torde äfven mången af denna förvandling haft en nödhjelp. Men nedmältning af gammalt silfver, mynt eller husgeråd är en fabriksrörelse, som tillhör hvarken staten eller statsbanken.

30

Banken och bankirer handla väl med guld och silfver, men i vägda, profvade och stämplade tackor eller stänger. Silfrets finhalt i denna form är, skulle vi tro, 925/1 000. Rationelt borde äfven Finlands bank vara förpligtad att mottaga silfvertackor mot markstycken till lika silfvervärde *minus* kopparlegering och myntningskostnad. Skulle banken åtaga sig pröfning och uppvägning och sörje dem med sin stämpel, skulle denna troligen icke aktas. Tackorna borde derföre vara sådana de gå i världshandeln.

40

Sagde åliggande skulle fullkomligt hindra Banken att sätta tvångskurs på markstycket och dermed på marksedeln.¹ Och banken kunde åter med lätthet sälja varan eller, då den finner rådligt, genom vexelkursens höjande tvinga remittenter att uttaga silfver, och erbjuda dessa de fördelaktigare tackorna. Vederbörande spekulanter skulle nödgas att i utlandet skaffa sig detta slags silfver, icke blott af judar uppsamladt, aflyst eller afnött eller afklippt eller kanske förfalskadt silfvermynt – hvilket det verkligen vore en löjlighet, att statens myntverk skulle stycke för stycke profva. Landet har alls ingen fördel af denna spekulation. Men absolut nödvändigt är, att fordran och skuld

50

¹ Såsom författaren i Uusi Suometar klart framställt leder dels vägran att mottaga silfver härtill. Vi tillägga: Om det t. ex. faller banken in, att för Tyska riksmarken betala endast 1 m. och vägra mottaga silfver, skulle markstycket påtvingas allmänheten till 20 proc. ungefär öfver sitt verkliga värde.

i utlandet må kunna liqvideras med silfver. Och Finlands bank bör, när så påfordras, förmedla denna liqvid.

I allmänhet har visst ett bank full frihet, att köpa och sälja valutor eller icke. Men Finlands bank har icke denna frihet. Den är bunden af prerogativet, att dess sedlar mottagas i kronans kassor, hvilket ger banken årlig ränta, numera på minst 8 miljoner mark. Men, som sagdt, kan banken efter behag undgå silfverhandeln, genom att rätta sin kurs på utlandet efter omständigheterna.

10

66 ANMÄRKNINGAR TILL »MINISTERIELA OCH ANDRA OFFICIELA BERÄTTELSEFRÅN ÅREN 1748–50 ANGÅENDE DEN POLITISKA SINNESSTÄMNINGEN I FINLAND.»

Bidrag till kännedom af Finlands Natur och Folk. Tjugondefjerde häftet.

20

Dessa handlingar, utgörande öfversättningar, delvis i utdrag, af de ifrågavarande berättelserna, hafva redan för många år tillbaka kommit i meddelarens värjo. Något större historisk värde hafva de icke. De tjena dock såsom bevis för den uppmärksamhet, med hvilken man i Ryssland följde förhållandena i detta land. Också är det lätt förklarligt, att hemliga förbindelser kunde ega rum så korrt tid efter kriget (1741–43), under hvars förlopp Finland erhöll Rysk styrelse och befolkningen ålades svärja Kejsarinnan trohetsed. Förbindelserna gynnades, såsom det synes, af personliga förhållanden mellan inbyggarna i de genom freden nyss afträdde landsdelarne och invånare i det ännu återstående Svenska Finland. Fåtaligheten af dylika förbindelser, och de betydelselösa meddelanden, som genom dem kunde åstadkommas, visa dock, att vid denna tid något allmännare politiskt missnöje icke förefanns, – isynnerhet som man måste antaga, att det låg i berättarens fördel, att meddela det bästa – eller det värsta –, de kände, kanske något mera dertill. Likväl kan det väcka uppmärksamhet, att redan vid denna tidpunkt det politiska resonnement framträder, som flera decennier senare återkommer hos Anjalaförbundets män. – Att de Ryska ministeriela stämplingarne hade väsentlig andel deri, framgår äfven ur här meddelade handlingar.

30

40

Öfversättaren har anmärkt, att de dokumenter, ur hvilka endast utdrag meddelats, i öfrigt icke innehålla något, som rörer Finska förhållanden.

Originalerne torde förvaras i utrikesministerii arkiv. Numera synas dokumenter af denna art med stor liberalitet offentliggöras.

Detta dunkla ställe upplyses icke heller af öfriga meddelanden. Möjligen kunde detsamma syfta på en auditör Hoof, hvilken såsom kringresande orolighetsstiftare 1749 arresterades i Westergötland. Det upplystes, att han var en betald emissarie, men hans hufvudman kunde icke uppdragas, emedan den person, genom hvilken Hoof mottagit pengar och instruktion lyckades fly till utlandet.

50

I handskriften med blyerts är namnet otydligt. Här är den läsart vald, som synes mindre komprometterande, i synnerhet som namnet är likgiltigt.